

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Факультет аграрного менеджменту

ДОПУСКАЄТЬСЯ ДО ЗАХИСТУ

Завідувач кафедри
виробничого та інвестиційного
менеджменту
(назва кафедри)

Тетяна ВЛАСЕНКО

(підпис)

(ПІБ)

«__» _____ 202__ р.

БАКАЛАВРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему: **Управління інноваційно-інвестиційною діяльністю підприємства** _____

Спеціальність 073 «Менеджмент»
(код і назва)

Освітня програма «Менеджмент»

Гарант освітньої програми

д.е.н., професор

(науковий ступінь та вчене звання)

(підпис)

Віра БУТЕНКО

(ПІБ)

Керівник бакалаврської кваліфікаційної роботи

д.е.н., професор

(науковий ступінь та вчене звання)

(підпис)

Марина ДЄЛІНІ

(ПІБ)

Виконала

(підпис)

Альона ГЛУШКО

(ПІБ студента)

КИЇВ – 2025

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Факультет аграрного менеджменту

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
виробничого та інвестиційного
менеджменту

к.е.н., доцент _____ Тетяна ВЛАСЕНКО
(науковий ступінь, вчене звання) (підпис) (ПБ)
« _____ » _____ 202__ р.

З А В Д А Н Н Я

на виконання бакалаврської кваліфікаційної роботи студентки

Глушко Альони Павлівни

(прізвище, ім'я, по батькові)

Спеціальність 073 «Менеджмент»

(код і назва)

Освітня програма «Менеджмент»

Тема бакалаврської кваліфікаційної роботи

«Управління інноваційно-інвестиційною діяльністю підприємства»

затверджена наказом ректора НУБіП України від «12» грудня 2024 р. №2223 «С»

Термін подання завершеної роботи на кафедру _____
(рік, місяць, число)

Вихідні дані до бакалаврської кваліфікаційної роботи

1) закони та нормативно-правові акти України; 2) методичні рекомендації; 3) енциклопедичні, словникові та довідникові джерела; 4) навчальна та наукова література; 5) фахові періодичні видання; 6) матеріали Державної служби статистики України; 7) офіційні дані ТОВ «Курс-Агро»

Перелік питань, які потрібно розробити:

1. Теоретичні аспекти інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства.
2. Оцінка управління інноваційно-інвестиційною діяльністю ТОВ «Курс-Агро».
3. Шляхи удосконалення управління інноваційно-інвестиційною діяльністю ТОВ «Курс-Агро».

Дата видачі завдання «13» грудня 2024 р.

Керівник бакалаврської кваліфікаційної роботи _____ Марина ДЄЛІНІ
(підпис) (прізвище та ініціали)

Завдання прийняла до виконання _____ Альона ГЛУШКО
(підпис) (прізвище та ініціали студента)

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	7
1.1. Загальна характеристика та особливості інновацій та інвестицій.....	7
1.2. Особливості управління інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства	12
1.3. Нормативно-правові засади інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства	16
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ТОВ «КУРС-АГРО»	21
2.1. Загальна характеристика компанії ТОВ «Курс-Агро».....	21
2.2. Аналіз економічного стану підприємства	26
2.3. Діагностика та оцінка ефективності інноваційно-інвестиційної діяльності ТОВ «Курс-Агро»	29
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ТОВ «КУРС-АГРО»	38
3.1. Методи та напрями вдосконалення інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства.....	38
3.2. Розробка пропозицій по вдосконаленню управління інвестиційно-інноваційної діяльності ТОВ «Курс-Агро».....	43
ВИСНОВКИ	51
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	54
ДОДАТКИ	59

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. В сучасних умовах розвитку конкурентного середовища використання новітніх досягнень науки і техніки є одним із основних шляхів вирішення економічних, соціальних та екологічних проблем. Кожна компанія прагне до того, щоб економічне зростання було інтенсивним, тобто використання більш досконалих виробничих факторів і технологій.

Передумовою інтенсивного зростання є застосування інноваційної стратегії в практичній діяльності компаній. Для підтримки інноваційної активності корпоративні структури прагнуть регулярно залучати інвестиції. Тому процеси інноваційно-інвестиційного розвитку необхідно вивчати в комплексі у вигляді комплексного процесу, що піддається управлінським впливам, взявши за основу інноваційно-інвестиційне проектування, що є особливо актуальним для вітчизняних підприємств у сучасних умовах господарювання. Ці проекти сприяють створенню умов для розвитку інституційного інвестиційного середовища та систематизації інновацій в країні.

Технологічні інновації відіграють усе більш важливу роль у забезпеченні сталого економічного зростання шляхом трансформації науково-технічних досліджень і розробок у підвищення продуктивності праці та інших показників економічного зростання, а також вирішення інших економічних проблем, з якими стикається кожне підприємство.

Розвиток будь-якої компанії, яка успішно працює в умовах ринкової економіки, слід розглядати як безперервний процес створення інновацій, безперервний процес творчої діяльності, спрямованої на створення нових продуктів і послуг, технологій і матеріалів, нових форм організації з науково-технічною новизною та задоволення нових соціальних або індивідуальних потреб.

Інноваційно-інвестиційна діяльність компанії є важливою частиною її загальної господарської діяльності. Важливість інвестицій для економіки

компанії важко переоцінити. Сучасне виробництво характеризується постійно зростаючою капіталомісткістю і зростанням ролі довгострокових факторів. Щоб підприємство успішно функціонувало, покращувало якість продукції, знижувало собівартість, розширювало виробничі потужності, підвищувало конкурентоспроможність продукції та зміцнювало свої позиції на ринку, воно має інвестувати капітал і вкладати його прибутково. Тому необхідно ретельно розробляти інвестиційну та інноваційну стратегії та постійно вдосконалювати їх для досягнення вищезазначених цілей. Кінцевим результатом інновації є матеріалізація та промисловий розвиток інновації, ідеєю якої може бути або науково-технічна діяльність, або дослідження ринку для виявлення незадоволених потреб.

Мета та завдання дослідження. Мета роботи є обґрунтування теоретико-практичних засад управління інноваційно-інвестиційною діяльністю підприємства та розробка пропозицій по її удосконаленню.

Мета дослідження зумовила постановку і вирішення наступних **завдань:**

- здійснити загальну характеристику та визначити особливості інновацій та інвестицій;
- розкрити особливості управління інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства;
- проаналізувати нормативно-правові засади інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства;
- охарактеризувати компанію ТОВ «Курс-Агро»
- провести аналіз економічного стану підприємства;
- здійснити діагностику та оцінку ефективності інвестиційно-інноваційної діяльності ТОВ «Курс-Агро»
- описати методи та напрями вдосконалення інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства;
- розробити пропозиції по вдосконаленню управління інвестиційно-інноваційної діяльності ТОВ «Курс-Агро».

Об'єктом дослідження є процес управління інноваційно-інвестиційною діяльністю ТОВ «Курс-Агро».

Предметом дослідження є методи, інструменти та механізми формування управління інноваційно-інвестиційною діяльністю підприємства.

Для реалізації поставлених завдань застосовано ряд методів, зокрема **загальнонаукові методи**: аналіз та синтез, індукція та дедукція, абстрагування, системно-структурний, узагальнення, абстрагування.

Апробацію результатів дослідження бакалаврської роботи було здійснено на ІХ Міжнародній науково-практичній конференції «Роль молоді в розвитку АПК України», де було опубліковано тези на тему «Особливості управління інноваційно-інвестиційною діяльністю підприємства».

Структура бакалаврської роботи має наступний вигляд: вступ, три розділи основної частини, висновки, список використаних джерел та додатки. Загальний обсяг дипломної роботи становить 63 сторінки.

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Загальна характеристика та особливості інновацій та інвестицій

Розвиток інноваційно-інвестиційної системи в умовах ринкової економіки є об'єктивним і практично невідпинним явищем, яке потребує регуляторних організаційно-економічних механізмів і важелів, що дозволятимуть ефективно впливати на динаміку і структуру змін економічної системи, оскільки інвестиції мають потужний перетворюючий вплив на національну економіку. Завдяки правильно сформованій інноваційно-інвестиційній політиці можна створити таку структуру національного господарського комплексу, яка забезпечувала б максимально ефективне використання наявних ресурсів та передумов для сталого розвитку країни [1, с. 5].

Все більш активно розвивається тенденція глобалізації конкурентного середовища, в якій підприємствам і організаціям необхідно вдосконалювати і адаптувати існуючі стратегії і види діяльності в своїй діяльності. У нинішніх умовах фінансових ринків та української економіки в цілому доступ до різних видів ресурсів з кожним роком стає все важче.

Конкурентні переваги та виживання компанії на ринку можуть бути досягнуті за рахунок здійснення на підприємстві інноваційної та інвестиційної діяльності. Саме баланс цих двох видів діяльності призводить до підвищення ефективності виробництва та реалізації продукції. Слід зазначити, що така система буде успішною, якщо вона буде заснована на відповідному механізмі управління.

Звичайно, інвестиційна діяльність компанії пов'язана з інноваціями і навпаки. Цілі і стратегії забезпечення реалізації інвестицій також засновані на визначенні їх інноваційного потенціалу. Інвестиційна привабливість проектів, що реалізуються в компанії, визначається даними, отриманими в результаті аналізу витрат на дослідження, витрат на інновації та їх економічного впливу в цілому.

На даному етапі економічного розвитку інновації просто необхідні, оскільки ми можемо спостерігати стрімко зростаючі темпи розвитку науково-технічних областей, цифровий розвиток соціальних процесів і бізнесу. У зв'язку з цим завдання компанії також стрімко розширюються, виникає необхідність пошуку нових розробок і впровадження їх в технологічний процес для підвищення якості продукції та операційної ефективності. У той же час потенціал інноваційної діяльності кожної компанії формує рівний потенціал всієї галузі, з якої вони складаються [2].

Інноваційна діяльність організації відображає її здатність сприймати і застосовувати наукові, науково-технічні досягнення для отримання принципово нових продуктів, новітніх технологій, технічних, економічних, соціальних рішень промислового, фінансового, комерційного, адміністративного чи іншого характеру.

Інноваційна діяльність організації передбачає два основних варіанти: розробку і створення власних інновацій; придбання та впровадження інновацій інших людей в рамках процесу поширення.

Інновація – це результат реалізації нових ідей і знань із метою їх практичного використання для задоволення потреб споживачів [3, с. 5].

Інновація - це впровадження нового або істотно поліпшеного продукту (продукту, послуги), процесу, нового методу маркетингу або організаційного методу в ділову практику, організацію робочого місця або зовнішні відносини. Створення та впровадження інновацій у виробництво вимагає використання різних ресурсів та ресурсів відповідно. Капітальні вкладення. В умовах ринкових відносин всі інвестиції здійснюються з розрахунком на отримання економічного ефекту і прибутку. Інновації пов'язані з інвестиціями з високим рівнем ризику, тому організація, що займається інноваційною діяльністю, очікує високих прибутків.

Інновації позиціонують як ознаку високорозвинутих країн, адже вони потребують значних капіталовкладень. Завдяки ефективності інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства досягають лідерських позицій на

ринку, держави – високих показників соціально-економічного розвитку, а суспільства – поліпшення умов життя [4, с. 7].

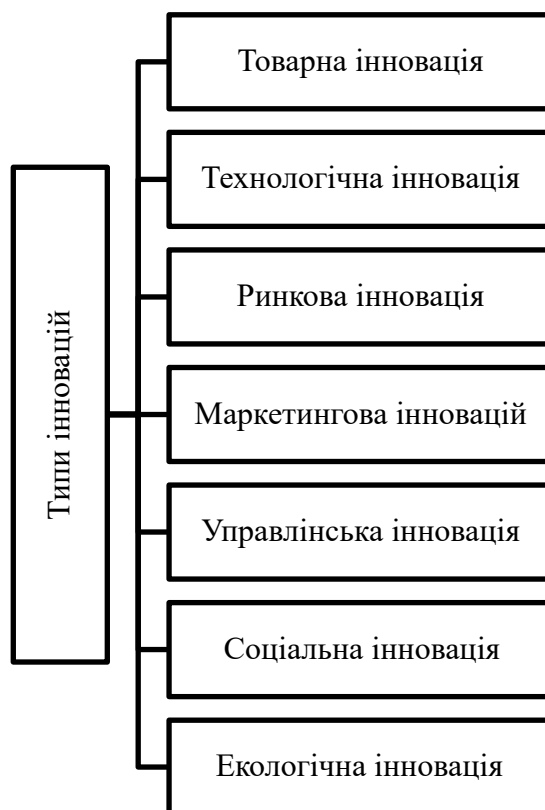

Рис. 1.1. Типи інновацій

Джерело: сформовано автором

Характер інноваційних процесів сильно різниться залежно від галузі. Наприклад, у високотехнологічних секторах дослідження та розробки відіграють провідну роль в інноваційній діяльності організації, тоді як інші сектори зосереджуються на придбанні та впровадженні нових технологій. Різниця між поступовим і радикальним характером інновацій формує організаційну структуру компанії.

Інвестиції - це кошти (грошові кошти, цінні папери, інше майно, включаючи майнові права, що мають грошову вартість), які інвестуються в бізнес або іншу діяльність з метою отримання прибутку або отримання іншого корисного ефекту.

Поняття «інвестиції» розкривається й у Законі України «Про інвестиційну діяльність в Україні». У ньому вказується, що «інвестиції - це кошти, цінні папери, інше майно, у тому числі майнові права, інші права, що

мають грошову оцінку, вкладені в об'єкти підприємницької й (або) іншої діяльності з метою одержання прибутку й (або) досягнення іншого корисного ефекту» [5, с. 64].

З цього визначення випливає, що інвестиції відбуваються, коли частина коштів відводиться від прямого споживання для певної мети, в той час як мета може бути не тільки економічної (отримання прибутку), а й соціальної або екологічної. Формування економічних ресурсів в інвестиційному процесі вимагає певного часу. Інвестиційний процес передбачає вкладення необхідних коштів, які окупаються тільки після продажу продукції, виробленої на нових виробничих потужностях.

Інтенсифікація інвестиційної діяльності в нашій країні має першорядне значення. Без значного збільшення інвестицій неможливо стимулювати промислове і сільськогосподарське виробництво і економіку в цілому. Обсяг інвестицій має значний вплив на рівень національного доходу.

Проблема інвестицій та інновацій особливо актуальна для компаній, оскільки ринок капіталу ще недостатньо розвинений, фінансування інновацій фактично може здійснюватися тільки за рахунок часто обмежених власних коштів компаній. Більшість господарюючих суб'єктів вітчизняної економіки відчують дефіцит оборотного капіталу. Через це вони змушені використовувати прибуток та амортизацію для задоволення поточних потреб, що підриває їх стратегічну конкурентоспроможність.

Інвестиції - це довгострокові вкладення капіталу в різні галузі економіки з метою їх збереження та примноження. Розрізняють реальні (капіталоутворюючі) інвестиції - інвестиції у створення нових, реконструкцію або технічне переоснащення діючих підприємств, виробничих потужностей та фінансові (портфельні) інвестиції в придбання акцій і цінних паперів держави, ін. компанії, інвестиційні фонди. У першому випадку, інвестуючи кошти, підприємство-інвестор збільшує свій виробничий капітал — необхідні для їх функціонування основні засоби та оборотні кошти. У другому випадку інвестор збільшує свій фінансовий капітал за рахунок отримання дивідендів

— доходів від цінних паперів. При цьому вкладення коштів у створення виробничих потужностей здійснюють інші підприємства та організації, що випустили акції, з метою залучення фінансових ресурсів для реалізації своїх інвестиційних проектів.

Рис. 1.2. Типи інвестицій

Джерело: сформовано автором

Для забезпечення послідовної та системної інноваційної діяльності необхідні значні ресурси та інвестиції. Загальновизнано, що інвестиційні операції - це операції, пов'язані з вкладенням коштів у реалізацію бізнес-проектів, що забезпечують отримання доходу протягом періодів більше одного року.

Проблема залучення інвестицій, які можуть дати потужний поштовх для розвитку бізнесу, сьогодні хвилює більшість вітчизняних підприємців. Інвестиції потрібні всім, але не всі їх отримують; Компанії повинні повністю враховувати умови, на яких вони отримують інвестиції. Інакше їм загрожують збитки, а в деяких випадках навіть банкрутство. Того, хто надає кошти, інвестора, цікавить прибуток, який він може отримати, а також ступінь інвестиційного ризику.

Отже, науково-технічний прогрес, визнаний у всьому світі найважливішим чинником економічного розвитку, сьогодні все частіше асоціюється з поняттям інноваційного процесу. Це унікальний процес, який поєднує науку, технології, бізнес, підприємництво та менеджмент. Він складається з розробки та впровадження інновацій і поширюється від створення ідеї до її комерційної реалізації, таким чином охоплюючи весь комплекс виробничих, обмінних і споживчих відносин.

1.2. Особливості управління інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства

Однією зі складних соціально-економічних проблем, що стоять перед Україною в 21 столітті, є нагальна необхідність переведення економіки на нову технологічну основу постіндустріального розвитку. Це стає необхідною умовою для швидкого подолання технологічного розриву в країні. Це завдання може бути вирішене шляхом застосування інноваційних технологій у виробництві та управлінні.

Інституційне забезпечення інвестиційної та інноваційної діяльності – це сукупність державних і недержавних інституцій, які забезпечують наявність правових, організаційних і економічних умов, необхідних для провадження і розвитку інвестиційної та інноваційної діяльності [6].

Формування механізму інноваційно-інвестиційної діяльності починається з конкретних об'єктів і суб'єктів управління. Менеджерами (організаторами виробництва) можуть бути державні органи, підприємства, фізичні та юридичні особи, здатні здійснювати інноваційну та інвестиційну діяльність, приймати відповідні рішення і брати участь у виробничому процесі. Об'єктом управління є відносини, що виникають в процесі інноваційної та інвестиційної діяльності і стають господарюючими суб'єктами.

Об'єктами управління можуть бути управлінські рішення, планування, прогнозування та економічні стимули, створення і модернізація основних і оборотних активів, результати інтелектуальної діяльності, проекти і програми.

Механізм управління інноваційною та інвестиційною діяльністю включає функції, розглянуті нижче.

Інновації необхідні для формування оптимального інноваційного та виробничого портфеля з метою отримання високих фінансових та економічних результатів від цієї діяльності. Інноваційний портфель включає проекти в різних областях, терміни і принципи їх реалізації. Вміст портфоліо слід переглядати і оновлювати досить часто. При формуванні інноваційного портфеля підприємство може генерувати власні інноваційні ідеї або набувати інноваційні розробки, розробляти інновації для їх реалізації та впровадження у своє виробництво. Важлива роль в інноваціях належить людським ресурсам, а саме їх освітньому рівню, рівню інноваційної культури, прийняттю та реалізації інноваційних ідей [7, с. 66].

Інвестиційна діяльність повинна здійснюватися в тій чи іншій мірі на будь-якому підприємстві. Інноваційна діяльність компанії вимагає великих капіталовкладень. Основною метою аналізу та контролю інвестиційних проектів є оцінка відхилень від запланованих показників проекту в процесі його реалізації та оцінка можливих шляхів усунення небажаних відхилень. Інвестиційні проекти реалізуються в рамках довгострокового планування, тому система управління повинна бути гнучкою і здатною адаптуватися до мінливих умов зовнішнього і внутрішнього середовища протягом усього життєвого циклу інвестиційного проекту [8, с.32].

Для повноцінного функціонування і розвитку проекту необхідно забезпечити взаємодію всіх його елементів (людські ресурси, інструменти і предмети праці, комунікації і відносини, що виникають в процесі виробництва). Виробництво-це інтегрована система. Це означає, що скоординована послідовність дій всіх елементів системи призводить до успішного досягнення мети.

Кожна функція має певне місце і значення в процесі управління; вони взаємопов'язані і доповнюють один одного при розробці і прийнятті рішень.

При формуванні механізму інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства слід враховувати різні фактори: організаційні, економічні, технологічні, соціальні, правові та політичні.

На компанію впливають багато внутрішні і зовнішні фактори, від стану яких залежать результати її діяльності. При здійсненні інноваційних та інвестиційних заходів компанія повинна прагнути збалансувати зовнішні і внутрішні фактори. Кожен механізм управління розглядається як елементна система управління, що забезпечує вплив факторів.

Наступним елементом механізму управління інноваціями та інвестиціями є система бізнес-комунікацій, яка визначається групою учасників і відносинами між ними. Ділові зв'язки-універсальний ключ, що допомагає долати труднощі і вирішувати складні стратегічні і тактичні завдання.

Учасниками моделі ділових відносин є розробники, виробники, постачальники, споживачі і конкуренти. Це також міжвідомчі органи та громадські організації, органи державного управління (Міністерства, агентства та комітети), регіональні та місцеві органи влади, фінансові установи (банки, фонди, торгові будинки, страхові та лізингові компанії) та профспілки. У сучасному світі високих технологій необхідно розглядати кожного, хто знаходиться в сфері співпраці, як стратегічний ресурс і потенціал.

Ділові відносини можна визначити як форму ведення бізнесу, спрямовану на продуктивну взаємодію з іншими компаніями. У процесі реалізації визначаються ділові інтереси учасників в рамках їх спільної господарської діяльності.

Важко уявити успішну компанію без ефективних і міцних ділових відносин. Це дуже важливо для побудови системи відносин. Поняття "ділова комунікація" означає взаємовигідне співробітництво з декількома партнерами, метою якого є отримання надійних комерційних або некомерційних результатів. Ця підтримка здійснюється на основі таких принципів:

зацікавленість, рівність, відповідальність сторін відповідно до Закону, моральні та матеріальні стимули.

Слід зазначити, що ділові відносини ведуть до взаємної підтримки та сприяння розвитку підприємництва, стимулюють інноваційні та інвестиційні процеси. Компанії, що здійснюють інноваційну та інвестиційну діяльність, безпосередньо залежать від формування правової бази, стимулювання і розвитку співробітництва між державним і приватним секторами [9].

Механізм контролю інноваційно-інвестиційної діяльності спрямований на вдосконалення економічних, організаційно-технічних і наукових процесів. Результатом інноваційно-інвестиційної діяльності компанії є розробка механізму управління цим бізнесом. Підприємницька діяльність потребує коштів – інвестицій. Інвестиційні можливості компаній визначаються інноваціями.

Сьогодні інновації поєднують науково-технічний розвиток, управління та економіку. Компанії, які використовують інновації, мають конкурентні переваги і тому можуть витіснити конкурентів з ринку та виграти конкуренцію. Коли підприємство досягає певного рівня розвитку, виникає потреба в осмисленому та цілеспрямованому застосуванні законів (економічних, соціальних, політичних тощо). Тому механізм контролю інноваційно-інвестиційної діяльності спрямований на максимізацію прибутку підприємства. Це допомагає у виконанні певних завдань і забезпечує досягнення цілей. Реалізація механізму починається з моменту прийняття управлінського рішення.

Отже, механізм управління інноваційно-інвестиційною діяльністю підприємства є нерозривною комплексною системою, що включає декілька категорій, складність яких проявляється у взаємозв'язках між ними. Механізм господарювання - система економічних, організаційних і науково-технічних відносин, врегульованих економічними, ринковими, технологічними, правовими і соціальними нормами.

1.3. Нормативно-правові засади інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства

В сучасних ринкових умовах компанія несе повну відповідальність за результати своєї роботи. Компанії, що здійснюють інноваційну діяльність, мають певний склад компонентів. Основним завданням організації виробництва є раціональне використання робочої сили, знарядь і предметів праці. Організація кожного промислового підприємства обґрунтовує економічну доцільність використання ресурсів системи для досягнення високої якості кінцевого результату, тобто. ч. витрати зменшуються для досягнення найбільш продуктивних результатів.

Ефективність системи економічної мотивації для творчих і висококваліфікованих особистостей, забезпечення можливостей для реалізації підприємцем приватновласницької мотивації та інтелектуального капіталу прямо залежать від досягнень інноваційного підприємництва [10, с. 112].

Сучасна нормативно-правова база функціонування та розвитку інноваційної діяльності налічує близько 200 документів. При цьому статтею 2 Закону України «Про інноваційну діяльність» визначено: «Законодавство України у сфері інноваційної діяльності базується на Конституції України і складається із законів України «Про інвестиційну діяльність», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про наукову і науково-технічну експертизу», «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків», «Про спеціальну економічну зону «Яворів», «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні», цього Закону та інших нормативно-правових актів, що регулюють суспільні відносини у цій сфері» [11, с. 63-64].

Сьогодні основою формування економічної системи є науково-технічний розвиток. На ринку домінують компанії з гнучкою політикою, здатні швидко адаптуватися до зовнішнього середовища, яке постійно змінюється з урахуванням науково-технічного прогресу. Пріоритет інвестицій надається високим технологіям.

Дослідження та технологічний розвиток дозволять компанії подолати низький рівень ефективності, створити нові робочі місця та збільшити потік інвестицій. Такий науково-технічний розвиток підприємства сприятиме підвищенню конкурентоспроможності на внутрішньому та зовнішньому ринках, активізації використання інновацій для економічного зростання, а отже, підвищення економічної ефективності підприємства.

Сучасний розвиток виробництва та підтримання рівня конкуренції, відповідного розвинутих країнам, вимагає впровадження інновацій у виробничий процес. Розробка або впровадження інновацій може здійснюватися лише за наявності необхідного обсягу ресурсів, формуванню яких сприяє інвестиційний процес. Комплексний розвиток цих двох сфер є інноваційно-інвестиційним процесом, який поєднує формування ресурсів та їх використання для розвитку інновацій.

Сучасні інноваційно-інвестиційні процеси є складними і вимагають висококваліфікованих спеціалістів для розробки та реалізації заходів, пов'язаних з їх реалізацією та досягненням поставлених цілей. Необхідність обґрунтування напрямків формування ресурсів інвестиційної діяльності, визначення основних напрямків взаємодії суб'єктів інноваційно-інвестиційного процесу з потенційними джерелами інвестиційних ресурсів та вибору чинників розвитку інноваційно-інвестиційного процесу зумовлює актуальність теми дослідження.

В Україні сформована нормативно-правова база інвестиційно-інноваційної діяльності, що використовується в системі менеджменту вітчизняних промислових підприємств, вона вагомим інструментом для розвитку науки і техніки та регулювання цієї сфери української економіки. У цьому напрямку є певні здобутки, але ще більше необхідно вдосконалити. Наявна значна кількість проблем, що потребує невідкладного вирішення. Нормативно-правова база вимагає вдосконалення методологічних, термінологічних, організаційних моментів. Якщо компетентні структури докладуть зусиль для систематизації та вдосконалення законодавчої системи,

інвестиційна та інноваційна діяльність України перейде на вищий, якісніший рівень [12, с. 31].

Для забезпечення сприятливого та стабільного інвестиційного режиму держава встановлює державні гарантії захисту інвестицій. Правовий режим інвестування в Україні визначається національним законодавством, яке, своєю чергою, складається з нормативних актів, зокрема: Закон «Про інвестиційну діяльність» від 18 вересня 1991 р., Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 01 квітня 1991 р., Декрет КМУ «Про впорядкування діяльності суб'єктів підприємницької діяльності створених за участю державних підприємств» від 31 грудня 1992 р., Указ Президента України «Про інвестиційні фонди та інвестиційні компанії», Закон України «Про режим іноземного інвестування» від 19 лютого 1994 р., Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок» від 23 січня 2006 р. та інші.

Своєю чергою, Господарський кодекс України ст. 325 визначає інноваційну діяльність, як діяльність учасників господарських відносин, що здійснюється на основі реалізації інвестицій з метою виконання довгострокових науково-технічних програм з тривалими строками окупності витрат і впровадження нових науково-технічних досягнень у виробництво та інші сфери суспільного життя [13].

Таким чином, інноваційний та інвестиційний процеси тісно пов'язані між собою і утворюють єдиний процес, у якому вони взаємодіють – інноваційно-інвестиційний процес. Для його реалізації необхідні ресурси, які поділяються на зовнішні (залучені, позикові та державні) та внутрішні (власні кошти, результати діяльності та епізодичні джерела). Ця взаємодія відбувається на державному рівні, на рівні фінансово-кредитних установ і банківської системи, на рівні інвесторів – вітчизняних та іноземних, – а також на рівні менеджменту окремої компанії. Взаємодія з кожним джерелом відбувається за певними принципами, характерними для даної області [14].

Здійснення інноваційно-інвестиційного процесу переслідує певні цілі і підпорядковується факторам, що стимулюють цей процес, а також факторам,

що негативно впливають на розвиток даної сфери. Ситуація з розвитком інновацій та інвестиціями в них свідчить про недостатню увагу держави до цієї сфери та потребує розробки спеціалізованих програм розвитку інновацій, які сприятимуть підвищенню інвестиційної привабливості цієї діяльності та обсягів фінансування інновацій з боку державного бюджету. Ці заходи, у свою чергу, сприятимуть покращенню інвестиційного клімату та мобілізації додаткових ресурсів для розвитку інноваційно-інвестиційного процесу.

Для забезпечення в Україні інноваційно-інвестиційного розвитку економіки необхідно регулюючу роль держави звести до комплексу заходів щодо стимулювання інноваційної та інвестиційної діяльності й упровадження у виробництво наукомістких технологій, звернувши особливу увагу на:

- формування пріоритетів науково-технічної й інноваційної діяльності та забезпечення концентрації державних ресурсів на їх реалізацію;

- розвиток інноваційної інфраструктури, що забезпечує підтримку інноваційної діяльності на всіх її стадіях – від виконання науково-технічних розробок до реалізації високотехнологічної продукції й послуг;

- оптимізацію державного науково-технічного комплексу, правовідносин між суб'єктами науково-технічної діяльності;

- удосконалення системи фінансової підтримки інноваційної діяльності з використанням фондів, банків та інших інститутів, що здійснюють венчурне інвестування;

- механізми формування ринків споживання науково-технічної продукції з використанням системи державних закупівель, інвестиційних програм і фінансових планів за участю держави;

- формування законодавства, що стимулює розвиток інноваційно-інвестиційної діяльності [15].

Отже, система правового регулювання інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств залишається незавершеною та безсистемною на документальному та інституційному рівнях. Удосконалення цієї законодавчої системи має передбачати гармонізацію існуючих регуляторних законів та

оптимізацію адміністративних органів. З реалізацією запропонованих у дослідженні вказівок щодо оптимізації законодавства стане можливим побудувати ефективну систему державної підтримки інноваційно-інвестиційної діяльності промислових підприємств і водночас усунути подвійність функцій державних органів. Крім того, розробка загальної стратегії державного правового забезпечення інноваційної та інвестиційної діяльності промислових підприємств забезпечить перспективи подальших наукових досліджень.

РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ТОВ «КУРС-АГРО»

2.1. Загальна характеристика компанії ТОВ «Курс-Агро»

Юридична особа ТОВ «Курс-Агро», код ЄДРПОУ 42317420, була зареєстрована 19 липня 2018 року. Розмір статутного капіталу підприємства становить 110 000 000 гривень. Керівником компанії є Мазуренко Володимир Володимирович. Юридична адреса підприємства: Україна, 17582, Чернігівська область, Прилуцький район, село Богданівка, вулиця Приходченків, будинок 74.

Основним видом діяльності ТОВ «Курс-Агро» є вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур (КВЕД 01.11). Компанія також спеціалізується на обробці та зберіганні сільськогосподарської продукції. Земельний банк підприємства налічує 4500 гектарів у межах Полтавської та Чернігівської областей. Щорічно компанія експортує до 25 000 тонн зернових та 5 000 тонн олійних культур [16].

ТОВ «Курс-Агро» є сучасним агропромисловим підприємством, яке відповідно до чинного законодавства України. Підприємство має офіційно зареєстровану адресу, затверджений статут, відкритий банківський рахунок та власну печатку. Компанія самостійно несе відповідальність за свої господарські зобов'язання та має право представляти свої інтереси в судових органах, укладати договори та виступати стороною у правовідносинах.

У своїй діяльності ТОВ «Курс-Агро» керується внутрішніми положеннями та чинниками нормативно-правовими актами. Управлінські та виробничі процеси супроводжуються належним документообігом, який здійснюється відповідно до вимог законодавства та внутрішніх стандартів. Злагоджена взаємодія між структурними підрозділами забезпечує ефективне управління документообігом, що сприяє прозорості управлінських процесів та раціональному використанню ресурсів [17, с. 134-135].

ТОВ «Курс-Агро» має повну цивільну правоздатність, що дозволяє займатися будь-якою господарською діяльністю, яка не суперечить

законодавству. Підприємство самостійно відповідає за свої зобов'язання виключно в межах власного майна. Усі податкові, бюджетні та соціальні зобов'язання товариство виконує у повному обсязі та у встановлені законом строки. Підприємство дотримується правил ведення бухгалтерського обліку та подає звітність до контролюючих органів відповідно до затверджених форм та графіків [18, с. 53].

Система управління якістю в ТОВ «Курс-Агро» побудована на принципах відповідальності, ефективного розподілу функцій та постійного вдосконалення. Політика у сфері якості формується керівництвом компанії відповідно до міжнародних практик, зокрема стандартів ISO. До системи входять контроль якості, управління якістю та механізми її постійного покращення.

Облікова політика підприємства розробляється головним бухгалтером у вигляді окремого положення і затверджується наказом керівника. Вона включає єдині підходи до організації бухгалтерського та податкового обліку. Для оформлення господарських операцій використовуються типові форми первинних документів, визначені нормативно-правовими актами.

Поточне управління діяльністю підприємства здійснює генеральний директор, який має відповідні повноваження згідно зі Статутом та українським законодавством. Генеральний директор забезпечує реалізацію управлінських рішень, координує роботу підрозділів, несе відповідальність за виконання фінансово-економічних показників та забезпечує стабільну роботу підприємства.

Підприємство «Курс-Агро» бачить своє майбутнє як лідера у впровадженні сучасних аграрних технологій і сталого сільського господарства в Україні. Його місія – забезпечувати продовольчу безпеку країни, виробляючи якісну сільськогосподарську продукцію з дотриманням високих стандартів екологічності та ефективності. Компанія прагне не лише до прибутковості, а й до зміцнення сільських громад через створення робочих місць і підтримує місцевих ініціатив.

Після початку повномасштабного вторгнення в 2022 році «Курс-Агро» зіткнулося з низкою викликів: втрата логістичних маршрутів, мінлива кон'юнктура ринку, подорожчання пального та засобів виробництва. Частина земель опинилися поблизу зон бойових дій, що ускладнило їх обробку та поставило під загрозу безпеку працівників. Попри це, компанія не зупинила діяльність, а навпаки – оперативно адаптувалася, переорієнтувавши експортні потоки та залучивши внутрішні ресурси для стабілізації процесів.

Значну увагу було приділено соціальній відповідальності: підприємство надавало техніку та продукцію для потреб армії, допомагало громадам гуманітарними вантажами та фінансовою підтримкою. «Курс-Агро» також інвестує у відновлення інфраструктури, охорону праці та навчання персоналу в нових умовах.

Компанія розуміє важливість сталого розвитку в умовах війни, тому посилює внутрішній контроль, цифровізує процеси та співпрацює з міжнародними партнерами. Водночас зростання конкуренції, нестабільна фінансова система та непередбачуваність законодавчих змін залишаються ключовими ризиками.

Однак завдяки стратегії гнучкого управління, інвестиціям у людей і технології, а також сильній команді, «Курс-Агро» продовжує розвиватися та робити внесок у економічне відновлення України.

Велике значення в діяльності компанії відіграє корпоративна соціальна відповідальність (КСВ), яка будується на чотирьох напрямках, які наведено на рисунку 2.1. КСВ є важливим елементом діяльності будь-якої компанії, так як формує позитивний імідж, дозволяє бути відповідальною та сучасною компанією, яка орієнтується на потреби суспільства та очікування стейкхолдерів.

Рис. 2.1. Напрямки КСВ ТОВ «Курс-Агро»

Джерело: сформовано автором

Основними орієнтирами в діяльності ТОВ «Курс-Агро» є три показники – якісна продукція, висока врожайність та екологічна безпека [16]. Ці показники є відповідними до сучасних викликів. Особливої актуальності вони набувають в умовах євроінтеграції України та Європейського Зеленого курсу (Green Deal), важливим елементом якого є безпечне та якісне вирощування та виробництво продукції.

Досягнення високих результатів в діяльності ТОВ «Курс-Агро» досягається за рахунок заходів, які представлено на рис. 2.2.

Використання найкращих сортів для максимальної врожайності (закупуються нові високоефективні гібриди, що максимально підходять для кліматичних умов нашого регіону, а також використовується власний посівний матеріал);

Поступова відмова від хімічних добрив (використовуються рослинні сидерати, що природнім шляхом покращують природню структуру ґрунту, запобігають вимиванню і вивітрюванню з нього корисних речовин, пригнічують ріст бур'янів, збагачують азотом);

Використання техніки від провідних європейських та американських брендів (автопарк компанії «Курс-Агро» формує техніка John Deere, New Holland, Case, JCB, Hardi, Great Plains, Kinze, MAN);

Застосування технологій точного виробництва (планування робіт, прогнозування урожайності, визначення потреб у добривах здійснюється шляхом залучення передових технологій у сфері агропідприємства);

Використання GPS-трекінгу (контроль завантаженості техніки, оцінка кількості використаних матеріалів для посіву, контроль обсягу посіву, постійні аналітика та планування).

Рис. 2.2. Заходи ТОВ «Курс-Агро» для досягнення високих результатів в роботі

Джерело: сформовано автором

2.2. Аналіз економічного стану підприємства

Фінансовий стан підприємства є одним із ключових індикаторів його стабільності, конкурентоспроможності та здатності до реалізації стратегічних цілей, зокрема у сфері інноваційно-інвестиційної діяльності. Аналіз фінансових показників дозволяє оцінити ефективність господарської діяльності, визначити потенціал розвитку, а також виявити проблемні зони, що можуть стримувати впровадження інновацій або ускладнювати доступ до джерел фінансування.

ТОВ «Курс-Агро» функціонує у динамічному аграрному секторі, де фінансова стійкість має вирішальне значення не лише для забезпечення безперервного виробництва, а й для активної модернізації технічного парку, впровадження цифрових рішень та розширення ринків збуту. У цьому контексті системний аналіз фінансових результатів діяльності підприємства виступає основою для формування обґрунтованої інноваційної стратегії та визначення можливостей для залучення інвестицій.

Нижче подані фінансові показники підприємства ТОВ «Курс-Агро» табл. 2.1 [20].

Таблиця 2.1

Фінансові показники ТОВ «Курс-Агро»

Показник	2022	2023	2024
Тип компанії	Велике та середнє	Велике та середнє	Велике та середнє
Виручка	189 713 000	176 427 000	423 601 000
Відносний приріст виручки за рік, %	98,5	-7	140,1
Собівартість реалізованої продукції	72 713 000	150 110 000	299 701 000
Валовий прибуток	117 000 000	26 317 000	123 900 000
Загальний дохід	233 108 000	186 102 000	437 782 000
Активи	335 311 000	356 540 000	255 426 000
Гроші та їх еквіваленти	125 330 000	38 426 000	172 570 000
Довгострокові зобов'язання	1 747 000	540 000	57 000
Довгострокові кредити банків	-	-	-
Короткострокові кредити банків	90 000 000	89 985 000	21 507 000

Продовження таблиці 2.1

Поточні зобов'язання	107 082 000	118 019 000	30 389 000
Фінансовий результат до оподаткування	142 285 000	4 509 000	107 990 000
Податок на прибуток	-	-	-
Чистий прибуток	142 285 000	4 509 000	107 990 000
ЕВІТДА	155 660 000	15 657 000	108 924 000
Чистий борг	-16 501 000	80 133 000	-142 124 000
Відношення чистого боргу до ЕВІТДА	-0.1	5.1	-1.3
Разом витрати	90 823 000	181 593 000	329 792 000

Джерело: сформовано автором на основі офіційних джерел

Підприємство «Курс-Агро» упродовж 2022-2024 років демонструвало різну динаміку економічного стану, що свідчить про вплив як внутрішніх, так і зовнішніх чинників на його діяльність.

У 2022 році компанія перебувала у стійкому фінансовому становищі. Обсяг виручки становив майже 190 млн грн, а чистий прибуток перевищив 142 млн грн. Витрати були відносно помірними, що дозволило досягти високого показника ЕВІТДА – понад 155 млн грн. Компанія мала значні грошові резерви (125 млн грн), а також від'ємне значення чистого боргу, що є ознакою повної фінансової незалежності. Загальна структура активів свідчила про стабільність матеріальної бази підприємства.

Проте вже у 2023 році спостерігалось суттєве погіршення фінансових результатів. Виручка зменшилась на 7%, а чистий прибуток скоротився більш ніж у 30 разів – до 4,5 млн грн. Валовий прибуток впав до 26 млн грн, що зумовлено істотним зростанням собівартості реалізованої продукції. ЕВІТДА знизилася до 15,6 млн грн, що означає значне падіння операційної ефективності. У той же час чистий борг досяг 80 млн грн, що при низькій ЕВІТДА спричинило надзвичайно високий рівень боргового навантаження – коефіцієнт чистого боргу сягнув 5,1, що є критичним показником і свідчить про ризик втрати фінансової стійкості.

У 2024 році ситуація помітно покращилась. Виручка зросла більш ніж у 2,4 раза, досягнувши понад 423 млн грн, а чистий прибуток склав майже 108 млн грн. ЕВІТДА збільшився до 109 млн грн, що є позитивним сигналом щодо

відновлення операційної ефективності. Водночас витрати зросли до майже 330 млн грн, однак значне зростання доходів дозволило зберегти високу прибутковість.

Особливо важливою є трансформація структури зобов'язань – короткострокові кредити зменшилися понад чотири рази, а чистий борг знову став від'ємним, досягнувши – 142 млн грн. Це означає, що компанія не лише повністю погасила свої зобов'язання перед банками, а й накопичила значний грошовий резерв (172 млн грн), що значно зміцнило її фінансову стабільність.

Загалом, незважаючи на суттєве погіршення показників у 2023 році, підприємству вдалося швидко відновити свої позиції в 2024 році. Це свідчить про гнучкість управлінської стратегії, здатність адаптуватися до змін ринкового середовища та ефективно використовувати наявні ресурси для стабілізації і подальшого розвитку.

Таблиця 2.2

Показники фінансового стану підприємства

Група	Показник	Значення
Показники оцінки стану основних засобів	Частка основних засобів в активах підприємства	6.26%
Ліквідність	Коефіцієнт поточної (загальної) ліквідності	7.85
Оцінка фінансової стійкості	Коефіцієнт фінансової залежності	1.14
	Коефіцієнт співвідношення позикових та власних коштів	0.14
	Поточна платоспроможність	142 124 ₴

Джерело: сформовано автором на основі офіційних джерел

Фінансові показники ТОВ «Курс-Агро», наведені в таблиці, свідчать про стабільний і стійкий економічний стан підприємства. Частка основних засобів у структурі активів становить 6.26%, що вказує на перевагу оборотних активів над необоротними. Це може бути ознакою гнучкості підприємства та здатності швидко реагувати на зміни в ринку, хоча й свідчить про відносно невеликий обсяг власних матеріальних ресурсів.

Коефіцієнт поточної(загальної) ліквідності дорівнює 7.85, що значно перевищує нормативне значення й демонструє здатність підприємства в короткостроковій перспективі покривати свої зобов'язання за рахунок оборотних активів. Це є позитивною характеристикою фінансового управління, що говорить про високу платоспроможність.

Фінансова стійкість підприємства також знаходиться на належному рівні. Коефіцієнт фінансової залежності становить 1.14, що вказує на помірну залежність від позикового капіталу та переважання власних коштів у структурі пасивів. Особливо позитивним є коефіцієнт співвідношення позикових і власних коштів – 0.14, який демонструє низький рівень кредитного навантаження. Це означає, що компанія майже не користується зовнішніми джерелами фінансування, що зменшує ризики банкрутства й забезпечує більшу фінансову незалежність.

2.3. Діагностика та оцінка ефективності інноваційно-інвестиційної діяльності ТОВ «Курс-Агро»

Основним організаційним принципом інноваційної діяльності є створення колективу з кращих співробітників, звільнених від поточної роботи. Як показує досвід, усі спроби перетворити існуючий відділ на носія інноваційного проекту закінчуються провалом. Крім того, цей висновок стосується як великих, так і малих компаній. Справа в тому, що підтримка виробництва в ідеальному стані вже є головним завданням для людей, які в ньому беруть участь. В результаті у них практично не залишається часу створювати щось нове [21, с. 17].

Підприємницька та інноваційна діяльність не обов'язково повинна здійснюватися на постійній основі. Однак необхідно призначити співробітника, який буде персонально відповідати за успіх нововведення. Він повинен відповідати за своєчасне виявлення та заміну застарілої продукції, обладнання та технологій, за комплексний аналіз виробничо-господарської діяльності, рентген бізнесу та розробку інноваційних заходів. Співробітник,

відповідальний за інноваційну діяльність, має бути особою з достатніми повноваженнями на підприємстві.

Необхідно захистити інноваційний відділ від надмірного навантаження. Інвестиції в інновації слід включати в регулярні аналізи повернення інвестицій лише після того, як нові продукти або послуги зарекомендували себе на ринку. Інакше бізнес зруйнований. Прибуток від впровадження інноваційного проекту значно відрізняється від прибутку, отриманого від випуску перевіреного продукту. Протягом тривалого часу інноваційні компанії не можуть генерувати прибуток або рости, а можуть лише споживати ресурси. Тоді інновація повинна швидко розвиватися протягом тривалого часу і окупити вкладені в її розробку кошти не менше п'яти-десяти разів, інакше її можна вважати невдалою. Інновації починаються з малого, але їхні результати мають бути масштабними.

Компанією необхідно керувати таким чином, щоб створювалася атмосфера, в якій нове сприймалося не як загроза, а як сприятлива можливість. Опір змінам ґрунтується на страху перед невідомим. Кожен працівник повинен усвідомлювати, що інновації є найкращим способом підтримувати та зміцнювати свою компанію. Крім того, необхідно розуміти, що інновації – це запорука зайнятості та добробуту кожного працівника. Організація інноваційної діяльності на основі цих принципів дозволяє компанії рухатися вперед і досягати успіху.

Для успішної реалізації проекту необхідні достатні інвестиції, а також продумана і грамотно реалізована інвестиційна політика компанії. Під інвестиційною діяльністю розуміється інвестування і здійснення практичних дій з метою отримання прибутку і (або) досягнення іншого корисного ефекту [22, с. 56].

Головною метою інвестиційної діяльності є зростання кількісних і якісних показників. Основним показником ефективності інвестиційного проекту є співвідношення прибутку і витрат або рентабельність проекту. Необхідність оцінки ефективності інвестиційного проекту виникає через

обмеженість ресурсів, у тому числі фінансових. Оптимальним варіантом буде ситуація, при якій максимальний ефект досягається при мінімальних інвестиціях.

Удосконалення інвестиційної діяльності компанії полягає в реалізації проекту в найкоротші терміни і зведенні до мінімуму інвестиційних ризиків. У будь-якому інвестиційному проекті можна виділити трьох основних учасників: сам інвестор, який вкладає свої кошти з метою їх примноження; компанія, яка безпосередньо бере участь у реалізації проекту; і держава. Кожна компанія прагне максимізувати свій прибуток і збільшити свою ринкову вартість. Розширення компаній веде до довгострокового економічного зростання. Таким чином, всі суб'єкти інвестиційної діяльності отримують свій позитивний вплив: від прибутку для інвестора до позитивного соціально-економічного ефекту для всієї країни.

Інвестиції традиційно складаються з власних і залучених коштів. Власні кошти зазвичай включають статутний капітал, додатковий капітал і резервні фонди, що складаються з відрахувань від прибутку, що є в розпорядженні організації. Залучені кошти складаються з позикових коштів, державних інвестицій, які включають гранти, а також коштів приватних інвесторів та інвестиційних компаній.

Найбільш оптимальним джерелом інвестування можна назвати власний капітал, оскільки в цьому випадку компанія не несе відповідальності перед сторонніми організаціями. Проте не завжди вистачає власних коштів і доводиться брати кредит у банку. Банки, у свою чергу, надають кредити, особливо на великі суми, тільки якщо вони достатньо впевнені в успіху інвестиційного проекту.

Основним організаційним принципом інноваційної діяльності в ТОВ «Курс-Агро» є формування окремого інноваційного підрозділу, до якого входять висококваліфіковані працівники, спеціально відібрані для розробки і впровадження інновацій. Практика доводить, що неможливо поєднати повсякденну операційну діяльність з інноваційним розвитком в межах одного

підрозділу – це призводить до розсіювання уваги, втрати фокусу і зниження ефективності як виробництва, так і інновацій. Тому «Курс-Агро» цілеспрямовано виділяє інноваційний напрямок у самостійний вектор управління, з відповідним фінансуванням і свободою дій.

Особливу увагу в компанії приділяють створенню умов для вільного розвитку ідей, обміну досвідом та формування культури, де інновації сприймаються не як ризик, а як можливість. На підприємстві формуються команди, що працюють над конкретними проектами, поза межами звичайної ієрархії, що забезпечує гнучкість, швидке прийняття рішень і творчу свободу. Інноваційний відділ захищений від надмірного навантаження і оцінюється не за поточними прибутками, а за потенціалом довгострокового ефекту.

ТОВ «Курс-Агро» дотримується інвестиційної політики, що спрямована на довготривалий розвиток, зростання прибутковості та оновлення виробничої бази. Компанія розуміє, що інвестиції в інновації – це не короткострокові витрати, а довготривалий капітал, який повинен дати прибуток у кілька разів більший, ніж вкладення. З цією метою впроваджується система попереднього аналізу ефективності проектів з урахуванням можливих ризиків, макроекономічних умов і факторів зовнішнього середовища.

У структурі витрат на інноваційну діяльність значну частку займають вкладення в технічне переоснащення, зокрема закупівля сільськогосподарської техніки, обладнання для точного землеробства, автоматизованих систем управління врожайністю тощо. У середньому понад 60% витрат спрямовуються саме на ці потреби. Водночас ТОВ «Курс-Агро» також інвестує в цифрові технології, програмне забезпечення, системи моніторингу, а також в дослідження ґрунтів і впровадження біотехнологій, які дозволяють підвищити врожайність без надмірного навантаження на ґрунти.

Навчання персоналу у ТОВ «Курс-Агро» здійснюється на постійній основі. У рамках кадрової політики функціонує програма безперервного професійного розвитку, яка охоплює як технічні, так і інноваційні компетенції. Особлива увага приділяється формуванню інноваційного типу працівника –

ініціативного, гнучкого, відкритого до нових знань і здатного швидко адаптуватися до змін. Поряд із традиційними формами навчання впроваджуються сучасні моделі – коучинг, менторство, участь у галузевих хакатонах та інноваційних конкурсах.

У сфері підбору кадрів компанія поступово переходить від класичних підходів до сучасних методів, зокрема використовуючи тести на креативність, психологічні оцінки, портфоліо інноваційних ідей та кейс-завдання. Це дозволяє об'єктивніше оцінити потенціал кандидата до участі в інноваційних проєктах.

Компанія визнає важливість впровадження системи оцінки інноваційного потенціалу персоналу. Станом на сьогодні така система знаходиться на етапі розробки – планується впровадження комплексного підходу, що включає як кількісні, так і якісні показники (участь у проєктах, запропоновані ініціативи, публікації тощо). Водночас ТОВ «Курс-Агро» вже здійснило важливий крок – впроваджено принципи командної роботи в інноваційній сфері, що дозволяє максимально використовувати синергію знань і навичок різних працівників.

У фінансуванні інновацій підприємство використовує як власні, так і залучені ресурси – кредити банків, співфінансування через міжнародні аграрні програми, а також гранти. Залучення партнерів дозволяє зменшити ризики і одночасно пришвидшити впровадження нових рішень. Найбільш пріоритетними напрямками інвестування наразі є агроінновації в галузі кліматично-стійкого землеробства, біологічного захисту рослин та цифрової трансформації бізнесу.

Інноваційна активність ТОВ «Курс-Агро» дозволяє компанії зберігати конкурентоспроможність навіть в умовах воєнного стану. Підприємство постійно оновлює технопарк, використовує дрони, супутниковий моніторинг полів, GPS-навігацію, розвиває власні інноваційні рішення у сфері логістики та агроаналітики. Участь у міжнародних програмах технічної допомоги дає

змогу отримувати доступ до передових розробок та впроваджувати їх на практиці.

ТОВ «Курс-Агро» впроваджує інноваційні активності задля підтримки сталого виробництва та піклування про екосистему, дотримання відсутності зношення ґрунтів, де реалізує діяльність. Основні заходи унаочнено на рис. 2.3.

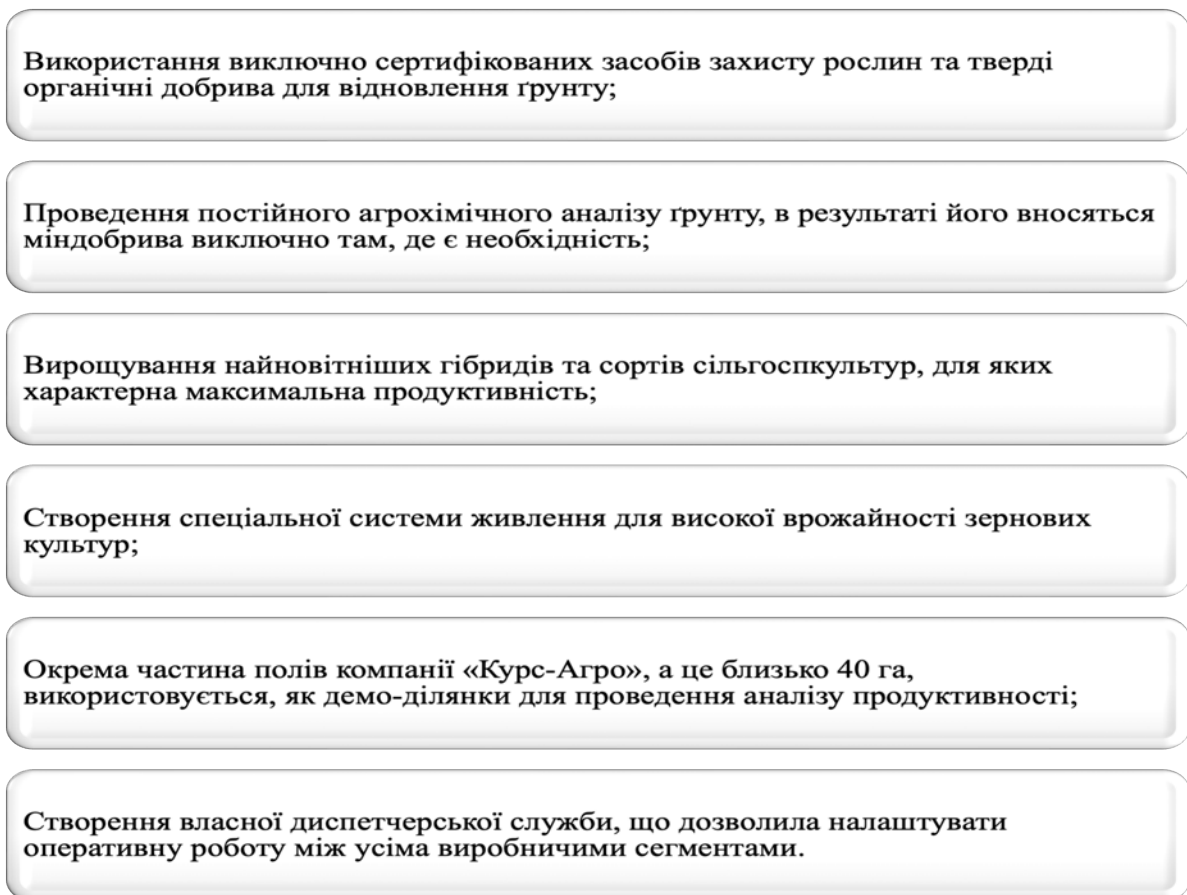

Рис.2.3. Інноваційні заходи ТОВ «Курс-Агро» з підтримки сталого виробництва

Джерело: сформовано автором

Таким чином, інноваційно-інвестиційна діяльність ТОВ «Курс-Агро» є комплексною, системною та спрямованою на створення довгострокової цінності. Компанія усвідомлює, що тільки постійний розвиток та гнучкість до змін можуть гарантувати її стабільне зростання в умовах зростаючої конкуренції та економічної турбулентності.

У сучасних умовах високої конкуренції та нестабільного економічного середовища діагностика та оцінка ефективності інноваційно-інвестиційної

діяльності є важливим інструментом стратегічного управління агропідприємством. Для ТОВ «Курс-Агро» - аграрної компанії, що прагне до сталого розвитку, цифрової трансформації та ефективного використання ресурсів – особливо важливо мати прозору систему оцінювання результативності впроваджених інновацій і залучених інвестицій.

Діагностика інноваційно-інвестиційної діяльності повинна здійснюватися не лише на основі фінансових показників, але й з урахуванням організаційної, технологічної та соціальної ефективності. Першим кроком є визначення рівня інноваційної спроможності підприємства, яка включає такі компоненти: кадровий потенціал, технологічний рівень основних фондів, активність у впровадженні нових рішень, а також наявність партнерства з науковими або інноваційними установами. Для ТОВ «Курс-Агро» важливо оцінити також рівень адаптації до кліматичних змін, що прямо впливає на ефективність технологічних інновацій у рослинництві.

Ефективність інвестиційних вкладень оцінюється не лише за стандартними фінансовими критеріями (NPV, IRR, ROI), але й за допомогою індексного аналізу інноваційного впливу, де враховується зростання продуктивності, зменшення витрат на одиницю продукції, рівень автоматизації процесів, показники енергоефективності та зменшення впливу на довкілля. Зокрема, в результаті впровадження систем GPS-контролю за технікою, ТОВ «Курс-Агро» досягло скорочення витрат пального на 12%, а також зменшення дублювання операцій на 9%, що свідчить про ефективність «зелених» інновацій.

Важливим елементом комплексної оцінки є SWOT-аналіз інноваційно-інвестиційної активності, який дозволяє зіставити внутрішні характеристики підприємства із зовнішнім середовищем. Представимо SWOT-аналіз ТОВ «Курс-Агро» у таблиці 2.3 [23].

SWOT-оцінка для ТОВ «Курс-Агро»

Сильні сторони	Слабкі сторони
<ul style="list-style-type: none"> - наявність сучасного технічного парку та обладнання - активне впровадження точного землеробства - гнучкість у прийнятті інноваційних рішень - позитивна ділова репутація серед партнерів 	<ul style="list-style-type: none"> - обмеженість фінансових ресурсів для великих інноваційних проектів - недостатня цифрова кваліфікація частини персоналу - залежність від сезонності та погодних умов
Можливості	Загрози
<ul style="list-style-type: none"> - державні та міжнародні програми підтримки агроінновацій - доступ до грантового фінансування через екологічні або цифрові ініціативи - розвиток кооперації з науково-дослідними установами 	<ul style="list-style-type: none"> - висока волатильність аграрного ринку - посилення регулярного навантаження - конкуренція з боку великих агрохолдингів - зовнішньоекономічні ризики та інфляційний тиск

Джерело: сформовано автором

Такий SWOT-аналіз дозволяє побачити реальні точки опори для подальшого розвитку інноваційної складової діяльності, а також вчасно ідентифікувати чинники, які можуть уповільнити ефективність інвестицій.

Крім кількісного аналізу, діагностика повинна включати також бенчмаркінг – порівняння ключових показників з аналогічними агропідприємствами. Це дозволяє не лише оцінити конкурентну позицію, але й запозичити найкращі практики управління інноваціями. У контексті ТОВ «Курс-Агро» це може включати вивчення досвіду впровадження цифрових

платформ управління ресурсами, автоматизованих систем поливу чи використання агродронів для моніторингу полів.

Окремої уваги заслуговує соціальний ефект інновацій, який часто залишається поза межами економічного аналізу. Проте саме ці показники – покращення умов праці, підвищення мотивації персоналу через участь у цифровізації – відіграють вирішальну роль у довгостроковій ефективності підприємства. Наприклад, після впровадження системи дистанційного моніторингу техніки ТОВ «Курс-Агро» зафіксувало зниження кількості порушень техніки безпеки на 18%.

Отже діагностика та оцінка ефективності інноваційно-інвестиційної діяльності ТОВ «Курс-Агро» повинна базуватися на системному підході – поєднанні фінансових, операційних, соціальних та стратегічних чинників. Це дозволить підприємству своєчасно адаптуватися до викликів ринку та забезпечити стабільне, ефективне й інноваційно орієнтовне зростання.

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ТОВ «КУРС- АГРО»

3.1. Методи та напрями вдосконалення інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства

У сучасних умовах господарювання вдосконалення інноваційно-інвестиційної діяльності ТОВ «Курс-Агро» є критично важливим для забезпечення стабільного зростання, підвищення конкурентоспроможності та ефективного використання наявного потенціалу. Підприємство функціонує в аграрному секторі, де інновації відіграють ключову роль у підвищенні врожайності, енергоефективності, якості продукції та адаптації до змін клімату. Тому стратегія вдосконалення інноваційної діяльності має ґрунтуватися не лише на впровадженні новітніх технологій, а й на системному підході до управління інвестиціями, що підтримують ці технології.

Також підприємство може підтримувати та зміцнювати свої конкурентні позиції шляхом активного впровадження інновацій у виробничі, економічні, управлінські та соціальні процеси. Інноваційна діяльність здійснюється не тільки в умовах ризику, а й в умовах систематичної, постійно зростаючої невизначеності, тому керівництво підприємства повинно вміти швидко та гнучко реагувати на зміни в економічному середовищі, що потребує розробки та застосування методологічних математичне забезпечення прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо інноваційних проєктів, що реалізуються на промисловому підприємстві [24, с. 179-176].

В умовах невизначених перспектив розвитку промислове підприємство висуває більш жорсткі вимоги до обґрунтування рішень, що призводить до необхідності правильного поєднання інтуїтивних, психологічних методів з методами розв'язання математичних задач, тому дослідження інноваційного розвитку підприємств є важливим і актуальним сьогодні.

Сучасні умови розвитку економіки вимагають пошуку нових ефективних шляхів досягнення та підтримки конкурентоспроможності

вітчизняних компаній, що видається можливим через інноваційне спрямування їх діяльності. Відповідно, необхідні подальші дослідження принципів теорії людського капіталу. Тому основним завданням державної інноваційної політики є забезпечення збалансованої взаємодії науково-технічного та виробничого потенціалу, розробка та впровадження механізму активізації інноваційної діяльності підприємств, поширення інновацій в усіх галузях національної економіки. Важливу роль у цьому процесі відіграють трудові ресурси [25, с. 246].

Розвиваючи інноваційну діяльність, підприємство ставить перед собою завдання виявити та розробити наукові шляхи відображення кількісних та якісних показників свого науково-технічного потенціалу. До якісних та кількісних показників науково-технічного потенціалу відносяться стан виробничо-технічної бази, науково-технічної складової, інформаційних ресурсів, організаційно-управлінської системи, фінансові можливості та інвестиції в дослідження і розробки, обсяг витрачених коштів на дослідження, вплив появи нового товару на ринку щодо конкурентоспроможності. В рамках забезпечення високої якості роботи

Для всіх перерахованих факторів, а також для ефективної взаємодії цих показників велике значення мають трудові ресурси, їх склад, кількість і кваліфікація.

У контексті інноваційної діяльності знання — це цілісна, цілеспрямована, скоординована дія, що виявляється в досягненні мети. Про якість знань можна судити за якістю продукції або за якістю координації процесу. Тому знання контролюють можливості компанії, а інтелектуальні активи цінуються вище, ніж матеріальні. У цих умовах управління матеріальними активами відходить на другий план, і компанія повинна зосередитися на формуванні внутрішніх додаткових ресурсів знань [26, с. 85-86].

Оскільки інноваційна діяльність підприємств є прогресивною формою розвитку, яка дає змогу досягти довгострокових конкурентних переваг,

підвищити рівень науково-технічного виробництва та ефективність використання ресурсів підприємства, вважаємо за доцільне розглянути низку заходів, які спрямовані на активізацію та більш ефективне управління інноваційною діяльністю компаній. Одним із найважливіших заходів є пошук і оцінка можливостей підтримки інновацій.

Наявність у підприємства власних коштів, доступ до інвестиційних джерел для фінансування інновацій, наявність і зацікавленість інвесторів у впровадженні інновацій є найважливішими факторами успіху інноваційного розвитку підприємства. Підтримка інноваційної діяльності компаній залежить від специфіки об'єкта інвестування. За оцінками експертів, окупність інвестицій для компаній, що здійснюють дослідження та наукові розробки, становить у середньому 20-30%. Окупність інвестицій в інновації для суспільства в цілому істотно вища за рахунок зовнішніх ефектів і становить у середньому 30-80 %, а для окремих інвестицій може досягати 400 %, що характеризує інвестиції в інновації як високорентабельні.

Можливості підприємств щодо реалізації інноваційної діяльності суттєво різняться, оскільки залежать від кількісних та якісних характеристик інноваційного потенціалу підприємства, його відповідності обраному стратегічному напрямку інноваційного розвитку, перспективи впровадження інновацій у конкретних економічних умовах. Тому одним із першочергових заходів, спрямованих на активізацію інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств, є оцінка реальної спроможності, можливості та готовності підприємства інвестувати в процес впровадження інновацій.

Здатність підприємства до інноваційного розвитку визначається інноваційним потенціалом підприємства, тобто його здатністю впроваджувати інновації в рамках обраного стратегічного напрямку розвитку. Здатність до здійснення інноваційної діяльності визначається потенційною здатністю підприємства до інноваційного розвитку та сукупністю умов, які сприяють або, навпаки, перешкоджають реалізації інновацій. Готовність підприємства до впровадження інноваційної діяльності визначається здатністю до

інноваційного розвитку та можливістю його реалізації, а також наявністю стимулу до впровадження інновацій, який можна охарактеризувати як сприйнятливість підприємства до інновацій.

Готовність підприємства до інноваційного розвитку можна охарактеризувати як сприйнятливість підприємства до інновацій, яка визначається різними факторами, основними з яких є особливості організаційної структури, особистісно-психологічні особливості членів колективу, особливості зовнішнє середовище та внутрішньо-організаційні зв'язки підприємства [27].

Отже, незважаючи на значний потенційний прибуток від впровадження інновацій, інвестиції в інноваційну діяльність компаній є досить проблематичними. Це зумовлено насамперед специфікою самої інноваційної діяльності, а специфіка інноваційної діяльності визначається особливостями інвестування. Такі інвестиції характеризуються довшим терміном окупності та високим ризиком, пов'язаним із невизначеністю кінцевого результату впровадження інновацій. Крім того, інвестиції в інноваційну діяльність компаній не гарантують стабільного доходу, а також вимагають великих одноразових капіталовкладень. Проте можливість отримання значно більшого прибутку порівняно з інвестиціями в інші види та сфери діяльності може компенсувати високий ризик інновацій.

Підвищення ефективності інноваційної політики ТОВ «Курс-Агро» передбачає орієнтацію на сталий розвиток, що включає модернізацію технічного парку, автоматизацію виробничих процесів, впровадження біотехнологій, точного землеробства, цифрових платформ для управління ресурсами господарства. З цією метою підприємство повинно формувати сприятливе середовище для залучення як внутрішніх, так і зовнішніх інвестицій, зокрема грантових коштів, фінансування з державних і регіональних програм, а також приватних інвесторів.

Одним із дієвих методів є формування довгострокової інноваційної стратегії, яка базується на моніторингу ринку аграрних інновацій, партнерстві

з науковими установами та агротехнологічними стартапами, а також постійному аналізу економічної доцільності впроваджень. Важливим аспектом є кадрове забезпечення інноваційної діяльності – підвищення кваліфікації персоналу, розвиток підприємницької культури та залучення молодих фахівців, здатних працювати з цифровими технологіями та інноваційними підходами до агробізнесу. У табл. 3.1 представимо варіанти напрямків удосконалення підприємства.

Таблиця 3.1

Напрями удосконалення ТОВ «Курс-Агро»

Напрямок удосконалення	Суть заходу	Очікувані результати
Модернізація техніки та обладнання	Придбання сучасної сільськогосподарської техніки GPS-навігацією та сенсорами	Зниження витрат пального, підвищення точності обробки полів
Впровадження цифрових технологій	Встановлення систем точного землеробства, агромоніторингу	Раціональне управління ресурсами, зростання урожайності
Розвиток інноваційної інфраструктури	Створення інноваційного відділу, налагодження зв'язків з науковими установами	Систематизація впроваджень, зростання інноваційних можливостей
Диверсифікація джерел інвестицій	Залучення грантів, участь у держпрограмах, агрофондах	Зменшення фінансового навантаження, розширення інвестиційних можливостей
Кадровий розвиток	Тренінги, стажування, мотиваційні програми для працівників	Підвищення продуктивності праці, зниження плинності кадрів

Джерело: сформовано автором

Таким чином, системне впровадження зазначених напрямків забезпечить ТОВ «Курс-Агро» не лише технологічну модернізацію, а й створення основи для сталого інноваційного зростання. У сучасних умовах саме інновації та ефективне управління інвестиціями виступають запорукою

конкурентоспроможності аграрного підприємства на внутрішньому й зовнішньому ринках.

3.2. Розробка пропозицій по вдосконаленню управління інвестиційно-інноваційної діяльності ТОВ «Курс-Агро»

Для повноцінної реалізації інноваційно-інвестиційних процесів необхідні не лише макроекономічні чинники розвитку та виважена економічна політика держави, а й раціональне управління інноваційно-інвестиційними процесами на підприємстві.

Це управління ґрунтується на теоретичних підходах до сучасного менеджменту та підкріплюється методичним інструментарієм. Спираючись на економічну літературу, розглянемо це питання більш детально [28, с.90].

Сучасна економічна наука, вважає, що менеджмент – це діяльність, спрямована на досягнення поставлених цілей, а система управління інноваційно-інвестиційною діяльністю – це мистецтво управління трудовими і матеріальними ресурсами на основі сучасних методів та управління під час координації всього життєвого циклу покращених продуктів. Управління ресурсами відбувається саме в частині орієнтації на інновації, їхнє створення та управління процесом інвестування, розархунку ефективності реалізації інвестицій, в т.ч. й інноваційних інвестицій.

Система управління інноваційно-інвестиційною діяльністю включає всі елементи механізму управління, а саме: планування, аналіз, контроль і регулювання, які здійснюються на кожному етапі інноваційно-інвестиційної діяльності. Уявний цикл характеризує реалізацію інноваційно-інвестиційного проекту, а саме управління є повторенням таких циклів. А система управління інноваційно-інвестиційною діяльністю – це управління низкою інноваційно-інвестиційних проектів [29, с. 140].

Об'єктами управління є:

1. Управління обсягом інноваційно-інвестиційної діяльності є основою для вивчення вимог ринку і визначається стратегією підприємства.
2. Управління витратами базується на аналізі даних про витрати підприємства (матеріальні витрати, фінансові витрати, витрати на оплату праці тощо). Метою такого управління є виявлення неефективних витрат і зведення їх до мінімуму.
3. Управління часом здійснюється шляхом планування, дотримання календарних графіків і контролю за своєчасним виконанням роботи.
4. Управління якістю на підприємстві забезпечує відповідність виробленої продукції всім державним стандартам, сертифікатам і технологічним нормам.
5. Управління трудовим персоналом спрямоване на координацію діяльності людей, які здійснюють інноваційну та інвестиційну діяльність.
6. Комунікаційний менеджмент — це збір та обробка інформації, якою обмінюються учасники інноваційної та інвестиційної діяльності.
7. Управління закупівлями включає відбір і укладення договорів та контроль за постачанням матеріалів, обладнання та послуг.
8. Управління ризиками включає ідентифікацію, аналіз, оцінку ризиків і розробку заходів зі зменшення ризиків.

Унаочнимо це на рис. 3.1.

Щоб узагальнити особливості об'єктів інноваційно-інвестиційного менеджменту, таке управління дає змогу вирішувати найважливіші завдання у виробництві інноваційного продукту, які ми навели на рис. 3.2.

Кожне з перерахованих завдань вирішується на певному етапі інноваційно-інвестиційної діяльності.

Після завершення роботи на цих етапах, представлених у таблиці 3.1. продукт використовується, оцінюються отримані переваги, обслуговується випущений продукт і збирається інформація від споживачів про можливості його подальшого вдосконалення.

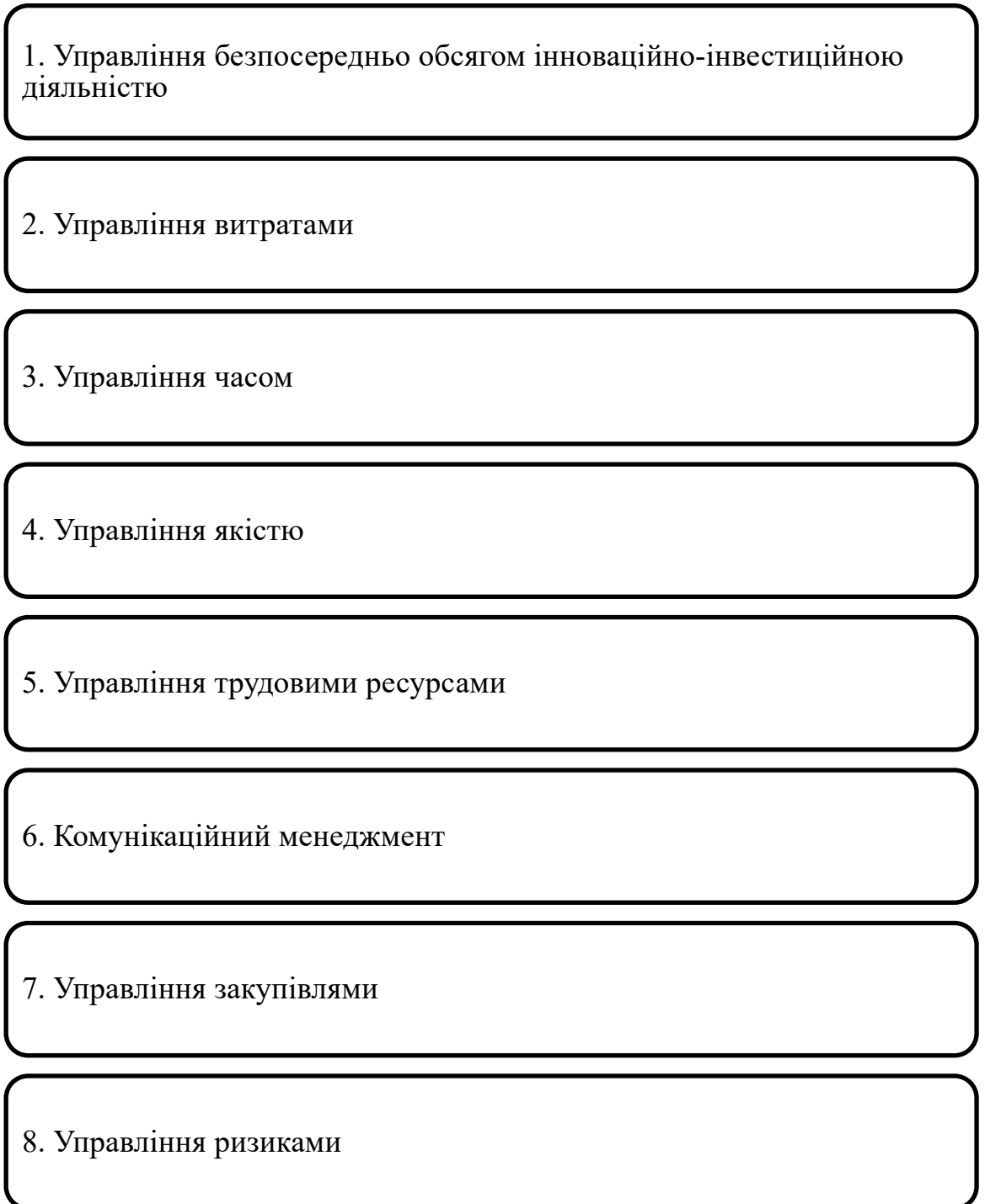

Рис. 3.1 Коло об'єктів управління при удосконаленні інноваційно-інвестиційної діяльності

Джерело: сформовано автором

Рис. 3.2 Управлінські завдання у виробництві інноваційного продукту

Джерело: сформовано автором на основі [30, с. 315]

Таблиця 3.1.

Характеристика фаз механізму управління інноваційно-інвестиційною діяльністю промислового підприємства

Фаза передпроектного дослідження	Інвестиційна фаза	Експлуатаційна фаза
Дозволяє керівництву оцінити своє рішення та розрахувати альтернативну вартість проекту, тобто вигоди, які вони втрачають від нереалізації інших потенційно перспективних проектів. Такий вибір найкращого рішення з кількох обумовлений обмеженістю ресурсів	Цей етап починається з планування, яке триває протягом всієї інноваційної та інвестиційної діяльності. На початку є попередній план-ідея, що буде, якщо підприємство реалізує цей проект. Коли приймається рішення про здійснення діяльності, відбувається формальне та детальне планування. У міру виконання діяльності план може коригуватися у зв'язку з виникненням будь-яких непередбачуваних ситуацій.	Являє собою виробництво продукції та контроль за виробничою діяльністю з періодичним об'єктивним підбиттям проміжних результатів реалізації проекту

Джерело: сформоване автором

Основним результатом управління інноваційно-інвестиційною діяльністю має бути встановлення та досягнення цільового показника за складом, обсягом, вартістю та часом виконуваних робіт для виробництва якісно вдосконаленої або повністю нової продукції. Уся система управління може виявитися неспроможною, якщо мета вибрана невдало, а виконавці сумніваються в справедливості методів її досягнення. Тому вибір стратегічних і тактичних цілей інноваційно-інвестиційної діяльності промислового підприємства є вирішальним етапом побудови системи управління.

Цілепокладання безпосередньо залежить від того, які проблеми стоять перед компанією, як керівництво визначає їх важливість і скільки ресурсів можна витратити на їх вирішення в певний термін. Формулювання та обґрунтування цілей є одним із найважливіших моментів керівництва командою, оскільки творча робота, яка є основою інноваційної та

інвестиційної діяльності, не може здійснюватися групою людей без уявлення про те, навіщо вирішувати їхні щоденні проблеми.

Багато завдань, які вирішуються навіть під час реалізації інноваційно-інвестиційного проекту, можуть бути технічними, організаційними, соціальними, економічними, локальними чи комплексними.

У результаті вивчення різноманітних джерел з даної тематики ми окреслили основні напрями вдосконалення інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства.

Для виробничого підприємства ми визначили основні напрямки та цілі інноваційно-інвестиційної діяльності – це фінансовий напрямок, підвищення ефективності використання основних фондів та покращення його ліквідності, економічний напрямок, управління якістю та ціною, як добре відслідковувати ціни на сировину та комплектуючі, кадровий напрямок, інформацію та напрямки для покращення ділової репутації [31, с. 70-85].

Що стосується напрямків і цілей у будівельній галузі, то вони мають свою специфіку та особливості. На основі довідкової літератури нами запропоновано до розгляду такі напрямки, як інновації в проектуванні об'єктів, будівництво інноваційних будівель і споруд, нові матеріали, технології та пристрої.

Ефективне управління інвестиційно-інноваційною діяльністю є ключовим чинником підвищення конкурентоспроможності ТОВ «Курс-Агро» на сучасному аграрному ринку. В умовах зростаючої динаміки технологічного прогресу та загострення кліматичних викликів аграрні підприємства потребують не лише оперативного реагування на зміни, а й проактивного формування стратегій розвитку, заснованих на інноваціях та ефективному управлінні інвестиційними ресурсами.

Для вдосконалення управління інвестиційно-інноваційною діяльністю ТОВ «Курс-Агро» доцільним є запровадження системного підходу, який передбачає інтеграцію стратегічного планування, аналізу ефективності інвестицій, організаційної гнучкості та постійного оновлення українських

підходів. На першому етапі важливо провести повний аудит наявного інноваційного потенціалу та інвестиційної активності, що дозволить визначити слабкі місця та нерозкриті можливості.

Однією з ключових пропозицій є впровадження стратегії адаптивного управління інвестиційно-інноваційними проектами, що дозволяє враховувати зміни в ринковому середовищі та гнучко перерозподіляти ресурси залежно від рівня ризику та очікуваного ефекту. Така стратегія повинна базуватися на даних, зібраних за допомогою цифрових систем моніторингу виробництва, що дасть змогу обґрунтовано планувати інвестиції в найперспективніші напрями – зокрема, точне землеробство, енергоефективні технології, автоматизовані системи управління.

Доцільним є створення інноваційного координаційного підрозділу в межах підприємства, який би виконував функції планування, координації та контролю реалізації інноваційних проєктів. Цей підрозділ має працювати в тісному контакті з науковими установами, вітчизняними та міжнародними технологічними партнерами, забезпечуючи трансфер знань та новітніх розробок.

У сфері фінансового управління доцільно впровадити інвестиційний контроль на основі покаників ефективності, зокрема розрахунків терміну окупності, внутрішньої норми дохідності, рівня інноваційного ризику. Це дозволить уникати малоефективних вкладень і зосереджуватись на проєктах, що генерують довгострокову додану вартість.

Важливим напрямом вдосконалення управління є розширення джерел інвестування. Окрім банківських кредитів та власників коштів, ТОВ «Курс-Агро» слід активніше залучати державні субсидії, міжнародні аграрні програми (зокрема в межах підтримки сталого розвитку), гранти від екологічних та кліматичних фондів, а також встановлювати партнерства з венчурними фондами, які спеціалізуються на агротехнологіях.

Не менш важливим є розвиток людського капіталу, оскільки інноваційна діяльність неможлива без відповідної кваліфікації працівників.

Рекомендовано запровадити систему постійного навчання та мотивації персоналу до впровадження інновацій, а також залучати молодих спеціалістів із сучасним баченням аграрного виробництва.

Узагальнюючи вищезазначене, пропозиції по вдосконаленню управління інвестиційно-інноваційною діяльністю ТОВ «Курс-Агро» повинні бути спрямовані на створення гнучкої, адаптивної управлінської системи, яка забезпечує ефективне використання ресурсів, впровадження технологічних новацій та довгострокове зростання рентабельності підприємства. Такий підхід дозволить ТОВ «Курс-Агро» не лише зміцнити свої позиції на внутрішньому ринку, а й сформувати стійку конкурентну перевагу в умовах глобалізації аграрної економіки.

ВИСНОВКИ

Отже, науково-технічний прогрес, визнаний у всьому світі найважливішим чинником економічного розвитку, сьогодні все частіше асоціюється з поняттям інноваційного процесу. Це унікальний процес, який поєднує науку, технології, бізнес, підприємництво та менеджмент. Він складається з розробки та впровадження інновацій і поширюється від створення ідеї до її комерційної реалізації, охоплюючи, таким чином, весь комплекс виробничих, обмінних і споживчих відносин.

Щоб забезпечити послідовні та систематичні інновації, потрібні значні ресурси, тобто потрібні інвестиції. Загально визнано, що інвестиційні операції - це операції, пов'язані з вкладенням грошових коштів у реалізацію бізнес-проектів, які забезпечують дохід протягом періодів більше одного року.

Інновації є результатом творчого процесу у вигляді створених (або запроваджених) нових споживчих цінностей, застосування яких вимагає від індивідів чи організацій, що їх використовують, змінити звичні стереотипи діяльності та навичок.

В умовах сучасної ринкової економіки існує величезна кількість можливостей для інвестування та різноманітних інвестицій. При цьому практично будь-яка організація має обмежені фінансові ресурси, які доступні для здійснення різноманітних інвестицій. Звідси виникає необхідність оптимізації інвестиційного портфеля підприємства. Тут також варто враховувати той факт, що така діяльність завжди буде пов'язана з деякою невизначеністю, рівень якої може постійно змінюватися в досить широкому діапазоні. У цих умовах особливо важливим буде вміння правильно оцінити рівень ефективності того чи іншого інвестиційного проекту.

Інвестиції - це своєрідне поєднання фінансових, трудових і матеріальних ресурсів, які спрямовуються на збільшення капіталу, а також на розширення, технічне переозброєння чи модернізацію виробництва. Основною метою певних інвестицій є максимально вигідне і вигідне розміщення власного капіталу підприємства.

Інноваційна діяльність підприємства - це система заходів щодо використання наукового, науково-технічного та інтелектуального потенціалу з метою отримання нового або вдосконаленого продукту чи послуги, нового способу їх виробництва для задоволення як індивідуального попиту, так і потреб суспільства. в інноваціях в цілому.

Проблема залучення інвестицій, які можуть дати потужний поштовх для розвитку підприємств, сьогодні хвилює більшість вітчизняних підприємців. Інвестиції потрібні всім, але не всі їх отримують. Компанії повинні повністю враховувати умови, на яких вони отримують інвестиції. В іншому випадку їм загрожують збитки, а в деяких випадках і банкрутство. Того, хто надає кошти – інвестора – цікавить прибуток, який він може отримати, а також ступінь інвестиційного ризику.

Інвестиційна діяльність постійно вдосконалюється, в її розвитку намітилися певні тенденції. З розвитком ринку зосередження на товарах і ресурсах поступилося місцем інтересу до фінансів і управління бізнесом. Це означає, що не зростання обсягів виробництва, а покращення фінансових показників стає центральним у багатьох інвестиційних рішеннях. Безперечно, довгострокове, жорстке планування з визначенням життєвих цілей не відповідає умовам нашого часу.

При організації інноваційної діяльності на підприємстві одним із найважливіших питань є пошук об'єктів інвестування та визначення структури інвестування. Для вирішення проблеми розподілу коштів між простим і розширеним відтворенням основних фондів та інноваціями слід розробити спеціальний механізм управління. У рамках цього механізму має бути розроблена модель реалізації інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства.

Компанія демонструє чітку тенденцію до впровадження сучасних технологій у сфері рослинництва, обліку ресурсів, автоматизації технічних процесів та поступової цифровізації управління. Водночас структура

інвестицій свідчить про переважання внутрішнього фінансування, що дещо обмежує масштабність інноваційних проєктів.

Діагностика ефективності інноваційно-інвестаційної діяльності виявила позитивну динаміку в енергоефективності, зменшенні виробничих витрат, підвищення точності технологічних операцій та оптимізації логістичних процесів. Проте існують окремі стримуючі чинники: недостатня фінансова гнучкість, потреба у підвищенні цифрової компетентності персоналу та загальна залежність аграрного сектору від погодних умов.

Проведений SWOT-аналіз інноваційної активності ТОВ «Курс-Агро» показав, що підприємство має потужний внутрішній потенціал, однак для його повноцінної реалізації необхідне активніше використання зовнішніх можливостей – зокрема, залучення іноземного та державного фінансування, участь у грантових програмах, кооперація з науковими установами та впровадження новітніх цифрових платформ.

Запропоновані напрями вдосконалення управління інноваційно-інвестиційною діяльністю орієнтовані на системний підхід: формування інноваційної стратегії, інтеграцію екологічних критеріїв в інвестиційні рішення, активізацію співпраці з вищими навчальними закладами та розширення інструментарію інноваційного контролінгу.

Отже, ТОВ «Курс-Агро» володіє усіма передумовами для переходу до нового рівня інноваційної зрілості, який базуватиметься на сталому розвитку, екологічній відповідальності та відкритості до технологічних змін. Забезпечення стабільного фінансування інноваційних ініціатив, розвиток людського капіталу та інтеграція цифрових інструментів є ключовими умовами для збереження конкурентоспроможності підприємства на внутрішнього та зовнішньому ринках у найближчій перспективі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гук О. В., Шендерівська Л. П., Мохонько Г. А. Інвестування інноваційної діяльності: начальний посібник для здобувачів ступеня магістра за спеціальністю 073 Менеджмент. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, Видавництво «Політехніка», 2022. 5 с.
2. Семененко М. В. Інноваційно-інвестиційна діяльність у національній економіці: сучасний стан та шляхи вдосконалення. URL : file:///C:/Users/admin/Downloads/znpnadu_2014_1_9.pdf (дата звернення: 14.10.2024).
3. Чичкало-Кондрацька І.Б. Міжнародна інноваційна діяльність: навчальний посібник. І. Б. Чичкало-Кондрацька, А.А. Буряк. Полтава: ПолтНТУ імені Юрія Кондратюка, 2018. 5 с.
4. Копитко М. І., Блага Н. В. Управління інноваціями та інвестиціями: навчальний посібник у схемах і таблицях. Вид. 2-ге, допов. і перероб. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 7 с.
5. Про інвестиційну діяльність в Україні. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 1991, № 47, ст.64. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text> (дата звернення: 14.10.2024).
6. Довідка щодо стану інституційного забезпечення інвестиційної та інноваційної діяльності в Україні / Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. URL: http://me.kmu.gov.ua/control/publish/article/main?art_id=127481&cat_id=127480 (дата звернення: 14.10.2024).
7. Вакалюк В. А. Правове забезпечення державного регулювання інноваційної діяльності в Україні. *Вісник Житомирського державного технологічного університету*. 2016. № 1(75). 66 с.

8. Гордієнко С. Інноваційна діяльність та право на інтелектуальну власність: теоретичні основи і правові регулятори: курс лекцій. Київ, 2018. 32 с.

9. Жовнірчик Я. Ф. Аналіз та шляхи вдосконалення нормативно-правової бази для забезпечення розвитку інноваційної системи України. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2012_2_17. (дата звернення: 14.10.2024).

10. Гавриш О., Пильнова В., Пісковець О. Інноваційне підприємництво: сутність, значення та проблеми в сучасних умовах функціонування. *Економіка та держава*. 2020. № 12. 112 с.

11. Нежиборець В. Інноваційне підприємництво як складова економічного зростання. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2014. № 1. 63-64 с.

12. Левицький В. Нормативно-правове забезпечення інноваційної та інвестиційної діяльності промислових підприємств України. *Соціально-економічні проблеми і держава*. 2022. № 2 (27). 31 с.

13. Господарський кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 р. № 436-IV. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (дата звернення: 14.10.2024).

14. Жовнірчик Я. Ф. Аналіз та шляхи вдосконалення нормативно-правової бази для забезпечення розвитку інноваційної системи України. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2012_2_17. (дата звернення: 14.10.2024).

15. Семененко М. В. Інноваційно-інвестиційна діяльність у національній економіці: сучасний стан та шляхи вдосконалення. URL: <https://dspace.pdau.edu.ua/bitstreams/52c956a4-baff-4d78-b29c-5d23d15b3f37/download> (дата звернення: 14.10.2024).

16. Офіційний сайт компанії ТОВ «Курс-Агро»: веб-сайт. URL: <https://kurs-agro.com.ua/activity>

17. Шинкарук Л.В., Мостенська Т.Л., Власенко Т.О. Менеджмент: навчальний посібник. Київ: НУБіП, 2017, 134-135 с.
18. Стратегії розвитку бізнесу: теорія і практика: навч. посібник / Зоя Галушка, Олена Лусте. Чернівці: Чернівецьк. над. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2021. 53 с.
19. Фінансові звіти підприємства ТОВ «Курс-Агро»: веб-сайт. URL: <https://tripoli.land/ua>
20. Показники фінансового стану підприємства ТОВ «Курс-Агро»: веб-сайт. URL: <https://opendatabot.ua/c/42317420>
21. Висоцька І. Б. Інноваційний чинник розвитку промисловості. автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. ек. Наук. спец. 08.07.01 «Економіка промисловості» Київ. 2015. 17 с.
22. Канаєва М. О. Використання системного підходу при організації інноваційного процесу. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2016. № 1(56). 56 с.
23. Копчак Ю.С., Лобунець Т.В., Луковський Р.І. SWOT-аналіз як важливий інструмент у розробці стратегії бізнесу. *Економіка та суспільство*. Вип.61, 2024.
24. Бушовська Л.Б. Управління інвестиційною діяльністю як важливий складник економічної безпеки підприємства. *Економіка і суспільство*. 2017. Вип. 11. 170–176 с.
25. Крамаренко К.М. Управління інвестиційною діяльністю підприємств в умовах сталого розвитку економіки. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2019. № 4 (21). 246 с.
26. Кривов'язюк І. В. Інвестиційна діяльність підприємства: сутність, методика аналізу та шляхи підвищення її ефективності. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Економічні науки*. 2018. Вип. 31. 85-86 с.

27. Хто і як інвестує в Україну. URL: <http://razumkov.org.ua/statti/khto-i-iakinvestuie-v-ukrainu>. (дата звернення: 29.10.2024).
28. Паньков О.Б. Управління інвестиційною діяльністю як базовий складник економічної безпеки підприємства. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2020. № 4(115). 90 с.
29. Феєр О.В. Управління інвестиційною діяльністю підприємств у ринкових умовах. *Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку*. 2016. № 851. 140 с.
30. Рудик Ю. В. Управління інвестиційною діяльністю на підприємстві. Ю. В. Рудик ; наук. кер. П. В. Пузирьова. *Освітньо-інноваційна інтерактивна платформа «Підприємницькі ініціативи»: матеріали IV Всеукраїнської наукової Інтернет-конференції (5 грудня 2019 р., м. Київ)*. Київ: КНУТД, 2019. 315 с.
31. Липчук В. А., Ліпич Л. В. Управління розвитком підприємств в умовах інноваційної економіки: навч. посіб. Рівне: НУВГП, 2020. 70-85 с.
32. Гобир, І., & Буй, Ю. Стан та шляхи активізації інвестиційно-інноваційної діяльності у івано-франківській області. *Економіка та суспільство*, (37). URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-37-18>. 2022
33. Микитюк П. П, Крисько Ж. Л., Овсянюк-Бердадіна О. Ф., Скочиляс С. М. Інноваційний розвиток підприємства. Навчальний посібник. Тернопіль: ПП «Принтер Інформ», 2015. 224 с.
34. Офіційний сайт Міністерства аграрної політики та продовольства України. Державна підтримка інновацій в агропромисловому комплексі: веб-сайт. URL: <https://minagro.gov.ua/>
35. Кащена, Н., & Чміль, Є. Теоретико-методичні засади аналізу інноваційного розвитку підприємства. *Економіка та суспільство*, (43). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-43-56>, 2022.

36. Управління інноваційною діяльністю: теорія і практика: колективна монографія. за заг. ред. д.е.н., професора Витвицької О.Д. Київ: ТОВ «АГРАР МЕДІА ГРУП», 2021. 450 с.
37. Заїка, С., Грідін, О., Заїка, О. Інновації в сталому розвитку аграрного виробництва: тенденції, проблеми, перспективи. *Економіка та суспільство*, (52). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-52-69> , 2023
38. Хахула Б.В. Організаційні особливості розвитку інноваційної діяльності в сільськогосподарському виробництві. *Економіка та держава*. 2022. № 5. 85–89 с.
39. Хахула Б.В. Економічні проблеми Розвитку інноваційної діяльності в сільськогосподарських підприємствах України. *Продовольчі ресурси*. 2022. № 10(19) 265–273 с.
40. Боровік Л.В. Інновації – основний метод активізації інвестиційних процесів у сільському господарстві. *Фінансовий простір*. 2020. Вип.1(37). 8-14 с.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Основні напрями та цілі вдосконалення інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства

Напрямки	Цілі
Фінансові	<ol style="list-style-type: none"> 1. Підвищення ефективності використання основних та оборотних коштів. 2. Удосконалення управління прибутком. 3. Управління заборгованістю
Економічні	<ol style="list-style-type: none"> 1. Підвищення якості маркетингових заходів 2. Управління ціноутворенням 3. Впровадження моніторингу цін на сировину та комплектуючі 4. Управління якістю
Кадрові	<ol style="list-style-type: none"> 1. Підвищення ефективності використання трудових ресурсів 2. Підвищення якості роботи управлінського персоналу
Інформаційні	<ol style="list-style-type: none"> 1. Розробка та впровадження прогресивних інформаційних систем 2. Забезпечення доступної внутрішньої інформації всім працівникам 3. Налаштування оперативних каналів обміну зовнішньою інформацією
Ділова репутація	<ol style="list-style-type: none"> 1. Розробка PR-стратегії 2. Створення надійного PR-ресурс

*Спільні та відмінні риси понять «інвестиційна діяльність» та
«інноваційна діяльність»*

Інвестиційна діяльність

Інноваційна діяльність

Спільні риси:

- Спрямованість на отримання результату, одержання доходу або іншого соціально-економічного ефекту.
- Правова основа – функціями держави виступає регулювання та керування процесами розвитку, суб'єкти та об'єкти інвестиційно-інноваційної діяльності розвиваються згідно законів та правових актів України.
- Системна категорія –потребує системного підходу в управлінні та показує певні процеси;
- Термін вкладання коштів проект характеризується різною тривалістю.

Відмінні риси:

<p>Вкладення коштів у розвинені (традиційні) сфери діяльності</p> <p>У кризові періоди діяльність обмежується</p> <p>Вкладення коштів не завжди пов'язане з нарощенням основного капіталу</p> <p>Інвестиції без інновацій обмежені в часі та обсягах</p> <p>Здійснюється при мінімальних ризиках</p> <p>Низький або середній рівень прибутковості</p>	<p>Впровадження проектів у сфери діяльності різні за рівнем розвитку</p> <p>Сприяє подоланню кризового етапу в діяльності підприємства</p> <p>Забезпечує оновлення та приріст основного капіталу</p> <p>Впровадження інновацій збільшує потреби в інвестиціях</p> <p>Генерує високий рівень ризику не виконання проекту та втрати інвестованих коштів</p> <p>В умовах успішної реалізації - надприбуток</p>
---	---

Форми державної підтримки інноваційних процесів у різних країнах світу

Країни	Форми стимулювання	Організаційні структури інноваційного процесу
США	Пільгове оподаткування, інвестиційний податковий кредит, субсидії, пільгові амортизаційні відрахування, цільові всигнування з бюджету, видалення витрат на НДДКР, пов'язаних із торгівельною та виробничою діяльністю із суми оподаткованого доходу	Мережа технологічного капіталу (МТК) технополіси, науково-технічні парки, квазіризикова форма організації корпорацій, малі інноваційні фірми, науково-дослідні консорціуми та організації, бізнес-інкубатори, науково-технологічні центри, науково-інженерні центри, спільні промислово-університетські дослідні центри, венчурні фірми
Німеччина	Цільові безоплатні субсидії, дотації, оплата витрат на технічну експертизу, пільгові кредити, система страхування кредитів, податкові знижки і пільги, прискорена амортизація	Науково-технічні парки, малі інноваційні фірми, науково-дослідні консорціуми, венчурні фірми, технополіси
Франція	Дотації, субсидії, довгострокові позики, податкові кредити, кредитні гарантії, пільгове оподаткування	Технополіси, технопарки, малі інноваційні фірми, науково-дослідні консорціуми, венчурні фірми, центри передачі технологій

Продовження ДОДАТКУ В

Японія	Пільгові кредити, пільгове оподаткування, субсидії	Японська корпорація розвитку досліджень, технополіси, науково-технічні парки, малі інноваційні фірми, науково-дослідні консорціуми та організації
Велика Британія	Пільгове оподаткування, субсидії, списання витрат на НДДКР на собівартість продукції (послуг, кредитні гарантії)	Британська технологічна група, технополіси, малі інноваційні фірми, науково-технічні парки, венчурні фірми, науково-дослідні консорціуми
Канада	Позички, субсидії, технічна допомога, податковий кредит, пільги	Технополіси, науково-технічні парки, інноваційні фірми, венчурні фірми